

Spust v Veliki kanjon

Na dno najbolj znane soteske sveta

✍ in 📷 Jurij Senegačnik

Veliki kanjon (Grand Canyon) v ZDA je ena največjih, če ne največja naravna znamenitost severnoameriškega kontinenta. Vsako leto ga obišče okoli pet milijonov ljudi. Velika večina med njimi je običajnih turistov, ki se pripeljejo z osebnimi avtomobili (dostop je mogoč tudi z železnico ali po zraku). Kar devet desetih obiskovalcev se le bolj ali manj na kratko sprehodi po južnem robu (South Rim) kanjona, ki je za obisk odprt vse leto in lahko sprejme precej več ljudi kot severni rob (North Rim) na drugi strani. Tudi spust na dno in predvsem povratek sta z južnega roba krajša in enostavnejša kot s severnega. Z drugimi besedami lahko rečemo, da se z južnega roba še da spustiti v kanjon in vrniti nazaj v enem dnevu, s severnega pa je to za običajne smrtnike tako rekoč neizvedljivo.

Veliki kanjon ni niti največji niti najgloblji, zagotovo pa je najbolj znan kanjon na svetu. Razlogov za to je več. Predstavlja najbolj enostaven, edinstven in popoln prerez čez različno stare geološke plasti na svetu, vendar ne prerez kar tako, ampak v obliki spektakularnega gledališča na prostem izjemnih dimenzij in najrazličnejših barvnih odtenkov. (Dejansko tudi ta prerez v geološkem pogledu še zdaleč ni popoln, saj skoraj povsem manjkajo mezozojske in kenozojske plasti.) Kanjon je torej največja svetovna geološka in geomorfološka učilnica na prostem,

South Kaibab Trail je precej bolj razgledna pot kot sosednja Bright Angel Trail. Velika pobočna uravnava v spodnjem delu slike je plato Tonto.

ki je ne obiskujejo in občudujejo le strokovnjaki, ampak predvsem najširša javnost. Čeprav si velika večina obiskovalcev ne predstavlja dobro vseh geoloških »fines«, ki jih razlagajo filmi in brošure v informacijskem središču za obiskovalce ali vsepovsod prisotni rangerji, so vsi po vrsti fascinirani zaradi izjemnih dimenzij in naravnih lepot tega narodnega parka.

Velika večina si želi kanjon ogledati le od zgoraj. V ta namen hodijo po dolgi sprehajalni poti (Rim Trail) vzdolž samega južnega roba, ki omogoča večurno hojo na skoraj isti nadmorski višini s prečudovitimi razgledi. Za obisk vseh najlepših razglednih točk jim poti sploh ni treba prehoditi, ampak lahko uporabijo brezplačni avtobus (shuttle), ki vozi na približno

vsakih 15 minut po asfaltni cesti nekoliko stran od odsekanega roba kanjona. Cesta je v času sezone zaradi prevelikega števila obiskovalcev zaprta za ostala vozila. Največja gneča je na razglednih točkah v bližini turističnega naselja Grand Canyon Village, ki je nekakšno središče vsega dogajanja in kjer je nakopičena vsa turistična infrastruktura. Z oddaljenostjo od tega naselja se število turistov na sprehajalni poti po robu kanjona hitro zmanjšuje.

Kako na dno soteske

Ob čudovitih razgledih z roba se vsakemu obiskovalcu utrne skrita želja, da bi od blizu videl tudi dno kanjona. Izpolni se le redkim, saj tja ne vodi nobena cesta, ampak je dostop možen le po zraku, reki ali pešpoteh. Po zraku običajnih turistov na dno ne prevažajo, vendar so helikopterji kljub temu skoraj vsak dan v akciji. Z njimi namreč rešujejo življenja tistih, ki jih v kanjonu onespособita vročina in dehidriranost.

Turistom so za dostop do dna tako na voljo le reka in pešpoti. Rafting skozi Veliki kanjon po reki Kolorado je nekaj edinstvenega, vendar nas kot planince bolj zanimajo pešpoti. Po njih gremo lahko do reke in nazaj na mulah ali pa peš. Tura z mulami je dvodnevna, zahteva sposobnost večurnega jezdenja in vključuje prenočevanje na Phantom Ranchu na dnu kanjona. Pešačenje do dna in nazaj lahko primerjamo z zelo resno planinsko turo v naših gorah, vendar je pri tem treba opozoriti na pomembne razlike. Glavni problem ture namreč ni spust na začetku, ampak vzpon nazaj, ki praviloma poteka v neznosni vročini. Prav zaradi na glavo obrnjenega vrstnega reda in visokih temperatur odsvetujejo enodnevni izlet, dvo- ali večdnevna tura pa je zaradi zasedenosti prenočišč na dnu brez predhodnih rezervacij v praksi neizvedljiva.

Do dna vodijo le tri pešpoti, ki jih uporabljajo tudi mule: ena s severnega (North Kaibab Trail) in dve z južnega roba (South Kaibab Trail in Bright Angel Trail). Dostop s severnega roba je precej daljši, višinska razlika večja, problem vročine pa zaradi prisojne lege še toliko hujši. Južni rob je na višini okoli 2200 metrov, severni pa na okoli 2400 metrih. Točka, kjer se na dnu stekajo vse tri omenjene pešpoti, ima nadmorsko višino nekaj nad 700 metrov. Celotna višinska razlika znaša torej »le« okoli 1500 oz. 1700

metrov, se pravi manj kot pri večini vzponov v posoškem delu Julijskih Alp. V normalnih temperaturnih razmerah lahko običajen planinec opravi tak vzpon v dobrih petih urah.

V Velikem kanjonu ni težava v tem, da bi bila katera od omenjenih poti prestrma ali drugače zahtevna. Prav nasprotno, za naše razmere so dokaj položne in močno spominjajo na mulatere, ki vodijo iz Trente proti Triglavu. Kot že rečeno, je glavna težava vzpona nazaj neznosna vročina, ki kaj hitro povzroči dehidriranost in različna za človeka zelo nevarna stanja, vključno s smrtjo. Kanjon leži na geografski širini osrednjega Iraka. Poleti, ko ga obišče največ ljudi, so temperature na obeh robovih zaradi nadmorske višine še dokaj znosne, v spodnjem delu kanjona pa se čez dan praviloma dvignejo čez 35 ali celo 40° C. Na slikovnem prerezu

čez kanjon v informativnem središču za obiskovalce je ta, spodnji del kanjona naravnost srhljivo pobarvan z rdečkasto barvo in označen kot »cona smrti«. Na začetku vsake pešpoti so opozorilne table, ki svarijo, naj se ljudje ne podajajo na enodnevno turo v kanjon in nazaj. Na enem od opozoril je fotografija ameriške tekačice, ki je pretekla 40-kilometrski maraton v New Yorku, v Velikem kanjonu pa je zaradi podcenjevanja posebnih razmer umrla zaradi dehidriranosti, in to maja.

Najin sestop v kanjon

S soprogo Andrejo sva se v Veliki kanjon odpravila julija 2006. Do turističnega naselja

Grand Canyon Village vodita dve asfaltni cesti. Tamkajšnji kamp ima sicer 300 mest, vendar so ponavadi zasedena že dopoldne. V kamp je zato priporočljivo priti že zjutraj ali vsaj dopoldne, še posebej čez vikend. Midva sva prišla v nedeljo popoldne po dvodnevnem neurju, zato s prostorom ni bilo problema. Ko sva spraševala prvega rangerja, kako je z enodnevno turo do dna kanjona in nazaj, nama je to odločno odsvetoval. Dokaj vzvišeno je zagotavljal, da razmere v Alpah, ki jih pozna, niso primerljive z Velikim kanjonom. V brezplačni brošuri, ki jo delijo v informacijskem središču, sta poti z južnega roba do reke Kolorado sicer omenjeni, vendar si ob tem ne moreš ustvariti vtisa, koliko časa traja celotna tura. Američani

Pot je ponekod stopničasto nadelana. Ko so naju z Andrejo dosegli prvi jutranji sončni žarki, sva bila že zelo globoko.

Številni svarilni napisi opozarjajo pred enodnevno turo do reke in nazaj. Letno morajo reševati več kot 250 ljudi, ki so videti kot možakar na sliki.

se namreč izražajo v miljah in ne v urah hoje. Boljših opisov očitno ne dajejo prav zato, da se ljudje tudi zaradi pomanjkljivih in nejasnih informacij rajši ne bi odločili za spust. Z Andrejo so naju skrbele predvsem visoke temperature, saj so prav julija 2006 v zahodnem delu ZDA zabeležili maksimume, kot jih niso pomnili 57 let. Šele ko sva se naslednjega dne za eno uro poskusno spustila po mulatjeri, sva ugotovila, da vse skupaj ne more biti tako hudo.

Odločila sva se za kombinacijo obeh poti, ki vodita z južnega roba – za pot navzdol sva izbrala South Kaibab Trail, za vzpon nazaj pa Bright Angel Trail. Ker nisva nikjer dobila jasnih informacij, da se da pitno vodo dobiti tudi na dnu kanjona (ob tamkajšnjem kampu Bright Angel je namreč pipa s tekočo vodo), sva v nahrbtnika natovorila osem litrov. Ker so popoldanske vremenske razmere v kanjonu vedno zelo negotove – poleg vročine lahko nastopijo hude nevihte s strelo – sva seveda vzela tudi nekaj zaščitne obleke. Do začetka poti South Kaibab Trail poleti ne moreš z avtom, ker je cesta odprta le za avtobus. Zato sva šla na prvega ob pol petih zjutraj in začela ob svitu že hoditi. Pot je dokaj razgledna, saj v precejšnji meri poteka po enem od stranskih grebenov. Ob celotni poti ni niti enega izvira, pa tudi sence je zelo malo, zato je idealna le za spust do same reke. Čeprav sva vseskozi fotografirala, sva za sestop do reke Kolorado porabila manj kot tri ure. Malo nad reko sva srečala kolono jezdecev na mulah, ki so se že vzpenjali, pa tudi skupino treh vzpenjajočih se mladeničev, ki so bili tako nizko že precej onemogli.

Na dnu soteske

Ko prideš do Kolorada, ga prečkaš po zanimivem kovinskem mostu. Malce zatem te pot

pripelje do manjšega »pristanišča«, kjer počiva-jo raftarji. V bližini je kamp Bright Angel, ki pa ima le okoli 30 mest. Ob osmih zjutraj so bile temperature tam še zelo prijetne, vendar sva se zavedala, da bodo kaj kmalu skočile čez 30° C (Prejšnjega dne so popoldne namerili 37° C.). Zato sva hitro nadaljevala po poti čez drugi most nazaj na levi breg Kolorada in naprej ob reki, dokler se pot po kakšni uri hoje ni dokončno usmerila po pobočju navzgor. Tamkajšnja pot Bright Angel Trail je sicer nekoliko daljša in precej manj razgledna kot South Kaibab Trail, vendar je primernejša za vzpon nazaj. Precej časa vodi po eni od stranskih dolin, po kateri teče potok, zato je ob njej več zelenja, predvsem pa več sence. Najpomembnejše počivališče ob poti je Indian Garden, kjer je manjši kamp, pipa s pitno vodo, predvsem pa senca pod košatimi drevesi in nekaj prijetnih klopi. Ko sva prišla do njih, je tam že počivalo več od vročine bolj ali manj vidno izdelanih pohodnikov. Ura je bila enajst, zato sva se za daljšo »siesto« odločila tudi midva. Američani odsvetujejo hojo v času največje vročine med 10. in 16. uro. Počivala sva tri ure, potem pa odšla naprej. Popoldanske nevihte k sreči ni bilo, žal pa so oblaki še premalo zakrivali žgoče sonce. Vsakič, ko se je malce pooblačilo, so temperature zelo osvežilno upadle. Ob šestih popoldne sva ponovno dosegla zgornji rob kanjona, kjer sva seveda naletela na množico turistov. Čistega vzpona je bilo za šest ur, z opoldanskim počitkom vred pa je trajal devet ur. Celotno turo sva tako opravila v trinajstih urah.

Za vsakega ljubitelja gora je tura v Veliki kanjon in nazaj nekaj nepozabnega. Slovenskim planincem, ki so vajeni tudi trentarske vročine, se kanjona ni treba pretirano bati, le na stalno pitje ne smejo pozabiti. Vsa mestoma že kar paranoična opozorila, ki jih na vsakem koraku delijo rangerji v parku, so namenjena predvsem stotisočglavi množici gibanja skoraj povsem nevajenih Američanov, ki se z avti pripeljejo do roba. Kljub opozorilom pa sva tudi v samem kanjonu videla kar nekaj neprimerno oblečenih in opremljenih pohodnikov, zato se nisva čudila, da so reševalne akcije potrebne tako rekoč vsak dan. Predstavlja si, da je obisk v enem od hladnejših mesecev (spomladi ali jeseni) še toliko bolj prijetna in nepozabna gorniška izkušnja. ●